

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 8
“ก้าวข้ามขอบเขตความรู้สู่การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างยั่งยืน”
วันที่ 23 พฤษภาคม พ.ศ. 2568

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21

The Role of School Administrators in Learning Management Innovation in the 21st Century

มังกร มีผล

โรงเรียนบ้านบางน้ำจืด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

บทคัดย่อ

บทความนี้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมนวัตกรรม การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นยุคที่เทคโนโลยีสารสนเทศและการเปลี่ยนแปลงของสังคม ส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษาโดยตรง ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมีบทบาทสำคัญในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การกำหนดวิสัยทัศน์และสร้างวัฒนธรรมแห่งนวัตกรรม สนับสนุนครูและบุคลากรทางการศึกษา การออกแบบ นโยบายหรือแผนพัฒนาโรงเรียน การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ในรูปแบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) และการใช้ เทคโนโลยีดิจิทัลในการพัฒนาองค์กร ซึ่งเน้นการประยุกต์ใช้แนวคิดการบริหารเชิงนวัตกรรมควบคู่กับภาวะ ผู้นำทางการศึกษา เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของครูและนักเรียนให้พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในโลกอนาคต

คำสำคัญ: ผู้บริหารสถานศึกษา, นวัตกรรม การเรียนรู้, ศตวรรษที่ 21

Abstract

This article presents the concept of the role of school administrators in learning management innovation in the 21st century—an era significantly shaped by information technology and rapid social change. These transformations directly impact educational practices, thereby requiring school leaders to play a critical role in various dimensions. These include setting a clear vision and fostering a culture of innovation, supporting teachers and educational personnel, formulating school development policies and strategic plans, building professional learning communities (PLCs), and utilizing digital technology for organizational development. The approach emphasizes the integration of innovative management principles with educational leadership to enhance the capabilities of both teachers and students, equipping them to effectively respond to the challenges of the future world.

Keywords: school administrators, learning innovation, The 21st century

บทนำ

ปัจจุบัน สังคมไทยกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ส่งผลให้ทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 แตกต่างจากศตวรรษที่ผ่านมาอย่างชัดเจน การเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรมมีความซับซ้อนมากขึ้น ส่งผลต่อการดำเนินชีวิต การทำงาน และการสื่อสารในทุกมิติ การพัฒนาประเทศให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงจำเป็นต้องอาศัยทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ ซึ่งการศึกษาเป็นกลไกหลักในการพัฒนา โดยเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเติบโตทั้งด้านความรู้ ทักษะ ค่านิยม และวัฒนธรรม เพื่อให้บุคคลสามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สถานศึกษา จึงมีบทบาทสำคัญในฐานะหน่วยงานหลักที่จัดกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) ซึ่งการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้มีคุณภาพนั้น บุคคลที่มีบทบาทสำคัญ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งการบริหารสถานศึกษามักประสบปัญหาจากการปรับเปลี่ยนตลอดเวลาในทุก ๆ ด้าน ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีบทบาทสำคัญต่อการกำหนดทิศทางขององค์กรจำเป็นต้องมีมุมมอง ความสามารถในการบริหาร ทั้งองค์ความรู้ ทักษะ คุณลักษณะสำคัญ (เอกชัย กี่สุขพันธ์และคณะ, 2553) และภาวะผู้นำ รวมถึงความเป็นมืออาชีพในการบริหารจัดการองค์กรท่ามกลางบริบทของการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สามารถขับเคลื่อนการดำเนินงานให้เกิดนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ และส่งเสริมการศึกษาอย่างมีคุณภาพบนพื้นฐานการเปลี่ยนแปลงโลกในศตวรรษที่ 21 (ปวีณา กันถิน, 2560)

ในยุคที่การศึกษาต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงหลาย ๆ ด้าน ผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นบุคคลสำคัญต่อการพัฒนาและยกระดับคุณภาพทางการศึกษา มีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางการพัฒนาโรงเรียนให้สอดคล้องกับบริบทปัจจุบันและอนาคต สนับสนุนให้ครูพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้และการบริหารจัดการ ตลอดจนสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการเรียนรู้ร่วมกันผ่านชุมชนวิชาชีพ (PLC) ซึ่งล้วนเป็นบทบาทสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาที่ช่วยให้การบริหารสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงในโลกยุคใหม่ได้อย่างยั่งยืน ดังนั้น การศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ จึงเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการในสถานศึกษาให้ดียิ่งขึ้น

การศึกษาในศตวรรษที่ 21

ตามแผนการศึกษาแห่งชาติพ.ศ 2560 – 2579 การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 (Conceptual Design) กำหนดเป้าหมายด้านผู้เรียน (Learner Aspirations) โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้ มีคุณลักษณะ

และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (3Rs8Cs) ประกอบด้วยทักษะและคุณลักษณะต่อไปนี้
ทักษะ 3Rs ได้แก่ 1. Reading Skill 2. Writing Skill 3. Arithmetic Skill ทักษะ 8Cs ได้แก่ 1. Critical
thinking and Problem solving 2. Communications, Information, Media literacy 3. Collaboration,
Teamwork and Leadership 4. Creativity and Innovation 5. Computing and ICT literacy
6. Career and Learning self-reliance 7. Cross-Cultural Understanding 8. Compassion

ดังนั้น การปรับตัวของระบบการศึกษาให้เหมาะสมกับโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว จะเน้นการพัฒนา
พัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนในยุคดิจิทัลและสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการพัฒนา
ทักษะชีวิตและการใช้เทคโนโลยีที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงเนื้อหาการเรียนการสอนได้ทุกที่ทุกเวลา
การเรียนรู้จึงไม่จำกัดแค่ในห้องเรียน แต่สามารถขยายออกไปในรูปแบบออนไลน์ได้อย่างยืดหยุ่น อีกทั้งยังเน้น
การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการค้นหาความรู้ด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียน
สามารถใช้ความรู้และทักษะที่ได้ในโลกภายนอกได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังเน้นการพัฒนาคุณลักษณะทาง
สังคมและจริยธรรม เพื่อเตรียมผู้เรียนให้พร้อมสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมที่หลากหลายและโลกที่เชื่อมโยง
กันมากขึ้น ดังนั้นการศึกษาในศตวรรษที่ 21 จะต้องสร้างทักษะการเรียนรู้ที่สามารถปรับตัวให้เหมาะสมกับ
ความเปลี่ยนแปลง สามารถเผชิญกับความท้าทายและโอกาสใหม่ๆ ได้อย่างมีความสามารถและความมั่นใจ

นวัตกรรมจัดการเรียนรู้

นวัตกรรมเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาทั้งในระดับบุคคลและองค์กร เพราะนวัตกรรมไม่เพียงแต่
เกี่ยวข้องกับการคิดค้นสิ่งใหม่ ๆ แต่ยังเกี่ยวข้องกับการนำความคิดสร้างสรรค์มาใช้ให้เกิดประโยชน์
และสามารถตอบสนองความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไปของสังคม กุญชรินทร์ โทพา (2559) ได้กล่าวว่า
นวัตกรรม หมายถึง การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยวิธีการใหม่ ๆ ซึ่งอาจครอบคลุมถึงการเปลี่ยนแปลงทาง
ความคิด/กระบวนการ อาจเกิดในลักษณะการพัฒนาต่อยอดจากแนวทางเดิมที่มีอยู่โดยทั่วไป มีการแบ่งแยก
ความแตกต่างชัดเจน ระหว่างการประดิษฐ์คิดค้น ความคิดสร้างสรรค์ ริเริ่ม และนวัตกรรม ทั้งนี้ เป้าหมาย
หลักของนวัตกรรมคือการสร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกเพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาไปในทิศทางที่ดีขึ้น

ในยุคที่โลกหมุนเร็วด้วยพลังของเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงอย่างไม่หยุดนิ่ง การศึกษาซึ่ง
เคยเป็นเพียงกระบวนการถ่ายทอดความรู้จากครูสู่ผู้เรียน ระบบการเรียนรู้แบบเดิมอาจไม่เพียงพอ
ต่อการเตรียมเยาวชนให้พร้อมรับมือกับโลกอนาคต ด้วยเหตุนี้ "นวัตกรรมการศึกษา" จึงกลายเป็นเครื่องมือ
สำคัญในการพลิกโฉมการเรียนรู้ให้มีความทันสมัย เข้าถึงง่าย และตอบโจทย์ทักษะในศตวรรษที่ 21
นวัตกรรมทางการศึกษาไม่เพียงแต่ยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ แต่ยังเป็นกุญแจสำคัญในการพัฒนา
อนาคตของประเทศอีกด้วย สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2560) กล่าวว่า นวัตกรรมจัดการ
การเรียนรู้ เป็นแนวคิด วิธีการ หรือเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อยกระดับ

คุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้สอดคล้องกับบริบททางสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากขึ้น สามารถพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การสื่อสาร และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ที่สอดคล้องกับ ชัยเลิศ พิเชิตพรชัย (2561) ที่กล่าวว่า นวัตกรรมการเรียนรู้ คือ การปรับเปลี่ยนหรือพัฒนาสื่อการเรียนรู้ และ/หรือการปรับเปลี่ยนพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ที่สร้างสรรค์ขึ้นใหม่ ไม่มีใครเคยทำมาก่อน เพื่อทำให้เกิดการเรียนรู้ผ่านระบบประสาทสัมผัส ระบบประสาทมอเตอร์ ระบบสมองเกี่ยวกับความจำ ความรู้สึกและอารมณ์ ยังผลให้เกิดปัญญา และจิตปัญญา ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและการทำงานต่างๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปได้

ดังนั้น นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ จึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาทั้งบุคคลและองค์กร โดยมีได้จำกัดเพียงการสร้างสิ่งใหม่ แต่รวมถึงการนำความคิดสร้างสรรค์มาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและโลกยุคใหม่ นวัตกรรมอาจเกิดจากการเปลี่ยนแปลงวิถีคิด กระบวนการ หรือโครงสร้างองค์กร ทั้งในลักษณะของการเปลี่ยนแปลงเชิงปฏิบัติหรือการพัฒนาต่อยอดจากแนวทางเดิม สิ่งที่จะถือเป็นนวัตกรรมต้องมีความแปลกใหม่ ชัดเจน และก่อให้เกิดคุณค่าอย่างแท้จริง โดยเฉพาะในบริบทของการเรียนรู้ นวัตกรรมจะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ทั้งด้านการคิด วิเคราะห์ การแก้ไขปัญหา และการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม

การเปลี่ยนแปลงและนวัตกรรมเป็นหัวใจสำคัญของความก้าวหน้าและพัฒนา ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม จึงปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้องค์กรและสถานศึกษาสามารถก้าวทันยุคสมัย ผู้ที่มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมไม่เพียงแต่มีวิสัยทัศน์ในการคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ แต่ยังสามารถใช้แนวคิดนวัตกรรมไปปรับใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานและพัฒนาองค์กรได้ จูตินันท์ นันทะศรี (2563) กล่าวว่า พฤติกรรมการบริหารจัดการที่มุ่งส่งเสริมการนำนวัตกรรมประเภทต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในการยกระดับคุณภาพการศึกษา มีการบริหารที่สร้างแรงจูงใจให้ครูและบุคลากรนำองค์ความรู้ ทักษะ กระบวนการที่เป็นนวัตกรรมมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพ สะท้อนถึงการเป็นผู้นำทางการศึกษาที่มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมซึ่งสอดคล้องกับ วัชรพงศ์ ทศนบรรจง (2563) ที่กล่าวภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความสามารถในการนำนวัตกรรมเข้ามาใช้ในการแก้ปัญหาขององค์กรเป็นผู้ที่มีความสามารถในการทำให้บุคลากรในองค์กรสร้างนวัตกรรมใหม่ขึ้นมาและทำให้องค์กรขับเคลื่อนโดยใช้แนวทางการดำเนินงานใหม่ใหม่โดยการสร้างนวัตกรรมขึ้นมา รวมถึง ปญญาพัฒน์ สิงห์จารย์ (2564) ที่กล่าวว่า พฤติกรรมที่สะท้อนถึงการใช้ความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริม สนับสนุน และจูงใจให้บุคลากรในองค์กรดำเนินงานตามทิศทางที่กำหนด พร้อมทั้งขับเคลื่อนการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ การสร้างนวัตกรรมใหม่ หรือการ

ปรับเปลี่ยนนวัตกรรมให้มีความทันสมัย เพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ คือ บุคคลที่มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม

โดยสรุปภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารในการนำองค์กรผ่านแนวคิดและวิธีการใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาการทำงานและสร้างสรรค์นวัตกรรม โดยมีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมจะมีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นให้บุคลากรคิดค้นแนวทางใหม่ ๆ นำนวัตกรรมมาใช้ในการบริหาร จัดการ และพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กรและผู้เรียน

บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

ในศตวรรษที่ 21 การศึกษาต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ผู้บริหารจึงมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้ผ่านการนำนวัตกรรมมาใช้ โดยเฉพาะผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ซึ่งหมายถึงความสามารถในการนำแนวคิดและวิธีการใหม่ ๆ มาพัฒนาองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ผู้นำในลักษณะนี้จะส่งเสริมให้บุคลากรคิดริเริ่ม ทดลอง และประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือวิธีการสอนที่หลากหลาย ดังนั้น ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมจะช่วยกระตุ้นให้ครูและบุคลากรกล้าเปลี่ยนแปลงนำเทคโนโลยีและวิธีการใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ส่งผลให้การเรียนรู้มีความทันสมัย น่าสนใจ และตอบเจตจำนงแห่งศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา และปรับตัวในโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนรู้และเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนสอดคล้องกับทักษะแห่งอนาคต The Wallace Foundation (2013) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ดังนี้ 1. กำหนดวิสัยทัศน์เพื่อความสำเร็จทางวิชาการของผู้เรียน กำหนดวิสัยทัศน์ที่มุ่งเน้นความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียนส่งเสริมให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนวิสัยทัศน์สู่การปฏิบัติ 2. สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ดำเนินการจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนให้มีความเหมาะสม ปลอดภัย และส่งเสริมการเรียนรู้ 3. การพัฒนาภาวะผู้นำในบุคลากร ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนพัฒนาภาวะผู้นำ รวมถึงการใช้นวัตกรรมทางการศึกษาที่ปัจจัยสำคัญในการยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา 4. การยกระดับคุณภาพการเรียนการสอน ให้ความสำคัญกับการพัฒนาองค์ความรู้และทักษะครู ส่งเสริมนวัตกรรมและวิธีการสอนที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน 5. การบริหารจัดการบุคลากร ข้อมูล และกระบวนการ ดำเนินการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพของครู บุคลากร และผู้เรียน ควบคู่ไปกับการใช้ข้อมูลอย่างเป็นระบบ ตลอดจนพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการบริหารภายในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ สมานจิต ภิรมย์รื่น และทักษิภา ชัชรัตน (2560) ที่กล่าวว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ที่ต้องการในศตวรรษที่ 21 มีดังนี้ 1. การบริหาร

การเปลี่ยนแปลง มีทักษะการบริหารที่เปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้ข้อมูลสารสนเทศในการกำหนด ยุทธศาสตร์และนโยบายสู่การปฏิบัติ 2. สร้างวัฒนธรรมองค์การ ส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม องค์การ ที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงเพื่อเพิ่มศักยภาพในการรับมือกับปัญหาใหม่ ๆ 3. การพัฒนาคุณภาพการ เรียนการสอน ให้ความสำคัญกับการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยเน้นการพัฒนาคุณภาพการสอนให้ สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและผู้ปกครอง 4. การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีดิจิทัล และนวัตกรรมการเรียนรู้มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง 5. การจัดการความรู้ในองค์กร เป็นเครื่องมือสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้และนวัตกรรมภายในองค์กร 6. การจัดสภาพแวดล้อมที่มีผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง พัฒนาสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยเน้นการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น เชื่อมโยงกับชุมชน และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะรอบด้าน 7. การสร้าง เครือข่ายการเรียนรู้ในรูปแบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) เพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ และพัฒนาการศึกษาาร่วมกัน 8. ความร่วมมือกับสถานประกอบการสถานศึกษาควรส่งเสริมความร่วมมือกับสถานประกอบการ เพื่อตอบสนอง ต่อความต้องการของตลาดแรงงาน และเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนสามารถเข้าสู่การศึกษาต่อหรือประกอบ อาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับ สุกัญญา แซ่มซ้อย (2565) ที่กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา ในยุคดิจิทัลตามมาตรฐานชาติด้านการใช้เทคโนโลยีสำหรับการบริหารสถานศึกษา มีดังนี้ 1) มีวิสัยทัศน์ มีการ พัฒนาการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี และบูรณาการเทคโนโลยีนวัตกรรม เพื่อสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงและ ยกระดับความเป็นเลิศขององค์กร 2) ส่งเสริมวัฒนธรรมการเรียนรู้ในบริบทของยุคดิจิทัล บูรณาการการใช้ เทคโนโลยีดิจิทัลร่วมกับการส่งเสริมนวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง 3) ยกระดับการปฏิบัติงานสู่ความเป็นเลิศอย่างมี อชีพ จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และสร้างสรรค์นวัตกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ เน้นส่งเสริมและ สนับสนุน การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรม 4) พัฒนาองค์กรอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง การ ส่งเสริมภาวะผู้นำดิจิทัลและการบริหารจัดการที่มุ่งเน้นคุณภาพอย่างยั่งยืน เพื่อยกระดับคุณภาพขององค์กรใน ภาพรวม และ 5) ส่งเสริมบทบาทพลเมืองดิจิทัล สอดคล้องกับ หมั่นฟ้า วงศ์ทองใบใหญ่ (2565) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 คือ บุคคลที่มีอิทธิพลต่อบุคลากร ภายในสถานศึกษา มีบทบาทต่อการ กำหนดวิสัยทัศน์ ทิศทาง นโยบาย และนำพาสถานศึกษาไปสู่เป้าหมาย และรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษา มีความพร้อมทั้งด้านคุณลักษณะด้านความรู้ ความสามารถในการบริหารจัดการ มีวิสัยทัศน์ในการบริหาร การศึกษาให้ทันสมัย โดยใช้นวัตกรรม มีภาวะมนุษย์สัมพันธ์เป็นที่ยอมรับของผู้เกี่ยวข้อง และเป็น ประชาธิปไตย เพื่อนำไปสู่การ ปฏิรูปการเรียนรู้ให้ผู้เรียนทุกคนมีความรู้ ความสามารถ บุคลิกลักษณะ และ คุณสมบัติตามหลักสูตรการศึกษาพื้นฐานอย่างแท้จริง

บทสรุป

ในบริบทของการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทที่มีใช้เพียงการบริหารจัดการทั่วไปเท่านั้น แต่ต้องเป็น “ผู้นำเชิงนวัตกรรม” ที่สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาองค์ความรู้ การเรียนรู้ และวัฒนธรรมองค์กรให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคดิจิทัล ซึ่งบทบาทสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นหัวใจของการส่งเสริมนวัตกรรมการเรียนรู้ มีดังนี้ 1. การกำหนดวิสัยทัศน์และสร้างวัฒนธรรมแห่งนวัตกรรม มีวิสัยทัศน์ที่ทันสมัย ชัดเจน และสามารถถ่ายทอดให้บุคลากรทุกคนเข้าใจร่วมกัน สร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ 2. การสนับสนุนครูและบุคลากรทางการศึกษา ส่งเสริมให้เกิดการอบรม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการจัดสรรทรัพยากรทั้งด้านเวลา งบประมาณ และเทคโนโลยี เพื่อส่งเสริมให้ครูมีความพร้อมในการจัดการเรียนรู้แบบใหม่ ๆ 3. การออกแบบนโยบายและแผนพัฒนาโรงเรียน สามารถกำหนดทิศทางการพัฒนาโรงเรียนโดยใช้องค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการอย่างมีระบบ 4. การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ จัดตั้งชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) เป็นเครื่องมือที่ผู้บริหารสามารถใช้เพื่อกระตุ้นให้ครูร่วมมือกัน สร้างนวัตกรรม และแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practices) นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างยั่งยืน และ 5. การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ต้องมีความรู้ด้านเทคโนโลยีและสามารถส่งเสริมให้บุคลากรใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถปฏิบัติบทบาททั้งห้านี้ได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกัน จะสามารถขับเคลื่อนโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างแท้จริง ทั้งยังส่งเสริมให้ครู นักเรียน และบุคลากรทางการศึกษามีความสามารถในการปรับตัว ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นำไปสู่การยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืนในระยะยาว

เอกสารอ้างอิง

- กฤษฎภัทรชรร โทพา. (2559). การศึกษาเปรียบเทียบวัฒนธรรมองค์การภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม และนวัตกรรมระหว่างกลุ่มธนาคารพาณิชย์รัฐวิสาหกิจไทยกับกลุ่มธนาคารพาณิชย์ บริษัทมหาชน. (วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (ม.ป.ป.). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. สืบค้นเมื่อ 18 กุมภาพันธ์ 2568, จาก <https://www.mwit.ac.th/~person/01-Statutes/NationalEducation.pdf>
- ชัยเลิศ พิชิตพรชัย. (2561). นวัตกรรมการเรียนรู้คืออะไร. (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อ 25 กุมภาพันธ์ 2568, จาก <https://shorturl.asia/Ts6ft>
- ฐิตินันท์ นันทะศรี (2563). การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. (วิทยานิพนธ์ดุขุฎิบัณฑิต). สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- บุญญาพัฒน์ สิงห์จรรย์ (2564). การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วัชรพงศ์ ทศนบรรจง. (2563). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในโครงการโรงเรียนประชารัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม. (วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย). 12(1), น. 330-342.
- สมานจิต ภิรมยรีน และทักษิภา ชัชวรัตน์. (2560). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ที่ต้องการในศตวรรษที่ 21. Journal of Nursing and Health Research, 18(1), 3-10. retrieved from <https://he01.tcithaijo.org/index.php/bcnpy/article/view/83896>
- สุกัญญา แซ่ม้อย. (2565). การบริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างนวัตกรรมรุ่นใหม่. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2575, กรุงเทพฯ. หน้า จ
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2560). นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- หมั่นฟ้า วงศ์ทองไปใหญ่. (2565). บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 จังหวัดกำแพงเพชร. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 8
“ก้าวข้ามขอบเขตความรู้สู่การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างยั่งยืน”
วันที่ 23 พฤษภาคม พ.ศ. 2568

เอกชัย กี่สุขพันธ์ และคณะ. (2553). การบริหารการเปลี่ยนแปลง. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์
แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

The Wallace Foundation. (2013). The school principal as leader: Guiding schools to Better
teaching and learning. The Wallace Foundation. [https://www.wallacefoundation.org
/knowledge-center/Documents/The-School-Principal-as-Leader-Guiding-Schools-
toBetter-Teaching-and-Learning-2nd-Ed.pdf](https://www.wallacefoundation.org/knowledge-center/Documents/The-School-Principal-as-Leader-Guiding-Schools-toBetter-Teaching-and-Learning-2nd-Ed.pdf)